

Beata Czerwiakowska

Repetytorium

NIEMIECKI

Wzory wypracowań

Konsultacja językowa:
Reinhold Utri

Projekt okładki serii: **Marcin Rojek, 2-arts.com**

Projekt makiety i opracowanie graficzne: **Studio 27, studio27@qdnnet.pl**

Zdjęcie na okładce: **Stockxpert**

Redakcja i korekta: **Paweł Pokora**

ISBN-10: 83-60287-14-7

ISBN-13: 978-83-60287-14-9

LINGO
języki nieobce

© Copyright by Wydawnictwo Lingo sp. j., Warszawa 2007

www.WydawnictwoLingo.pl

Skład i łamanie: **Studio 27**

Druk i oprawa: **Opolgraf**

Spis treści

Wstęp	7
-------------	---

1. Rozprawki

1.1	Was verstehst du unter dem Begriff Freundschaft? Co rozumiesz pod pojęciem przyjaźni?	8
1.2	Wo möchtest du lieber wohnen, in der Stadt oder auf dem Lande? Gdzie wolałbyś mieszkać – w mieście czy na wsi?	10
1.3	Gesunde Ernährung. Essen oder nicht essen? Zdrowe odżywianie. Jeść czy nie jeść?	12
1.4	Symbole, Reize und Signale Symbole, bodźce i sygnały	14
1.5	Ist Malerei ein Buch mit sieben Siegeln? Czy malarstwo jest zagadką?	16
1.6	Welche Bedeutung hat die Liebe für das menschliche Leben? Jakie znaczenie ma miłość w życiu człowieka?	18
1.7	Muss das Älterwerden ein traumatisches Erlebnis sein? Czy starzenie się musi być traumatycznym przeżyciem?	20
1.8	Wie sind die Deutschen? Jacy są Niemcy?	22
1.9	Geld allein macht nicht glücklich. Was ist Glück? Same pieniądze szczęścia nie dają. Czym jest szczęście?	24
1.10	Der Unterricht an polnischen Schulen beginnt zu früh Lekcje w polskich szkołach zaczynają się za wcześnie	26
1.11	„Die Zeit ist viel zu wertvoll, als dass man sie vor dem Fernseher verbringen sollte” „Czas jest zbyt cenny, aby go spędzać przed telewizorem”	28
1.12	Körperkult. Es stärkt das Ego. Blanke Haut ist out Kult ciała. To umacnia ego. Naga skóra jest passe	30
1.13	Durch die Sinne in die Seele. Die Kraft der Schönheit Poprzez zmysły do duszy. Siła piękna	32
1.14	Sind Wohngemeinschaften gut für Studenten? Czy wspólnoty mieszkaniowe są dobre dla studentów?	34
1.15	Unsere Heimat Nasza ojczyzna	36
1.16	Sind wir tolerant? Czy jesteśmy tolerancyjni?	38
1.17	„Liebe ist wie ein Roulette – es gibt keine Glücksgarantie” „Miłość jest jak ruletka, nie ma gwarancji szczęścia”	40

2. Recenzje

2.1	„Casablanca” – Kultfilm in der Filmgeschichte „Casablanca” – kultowy film w historii kina.....	42
2.2	Die Verfilmung des Romans „Das Parfum” von Patrick Süskind Ekranizacja powieści „Pachnidło” Patricka Süskinda	44
2.3	„Casino Royale” „Casino Royale”	46
2.4	„1984” George Orwell „1984” George Orwell	48
2.5	„Die unerträgliche Leichtigkeit des Seins” von Milan Kundera „Niezdolność lekkość bytu” Milana Kundery	50
2.6	„Stolz und Vorurteil” von Jane Austen „Duma i uprzedzenie” Jane Austen	52
2.7	„Unter Feinden” „Infiltracja”	54

3. Opisy

3.1	Pieter Bruegel „Bauernhochzeit” Pieter Bruegel „Chłopskie wesele”	56
3.2	Sydney, die Stadt, die gute Laune macht Sydney, miasto, które wprawia w dobry nastrój	58
3.3	Wie sieht eine moderne Frau aus? Jak wygląda nowoczesna kobieta?	60
3.4	Liebeserklärung an den ältesten und aktuellsten Trend-Sport Pochwała najstarszego i wciąż uprawianego sportu	62
3.5	Heidelberg- eine romantische Stadt Heidelberg – romantyczne miasto	64
3.6	Tageszeitungen in Deutschland Gazety codzienne w Niemczech	66
3.7	Schön, klug und reich, trotzdem Single Piękna, mądra i bogata, mimo to singiel	68
3.8	Mein Chef ist einzigartig Mój szef jest jedyny w swoim rodzaju	70
3.9	Meine Strasse Moja ulica	72
3.10	Yoga macht glücklich Joga uszczęśliwia	74
3.11	Ein Zimmer Pokój	76
3.12	Tina Turner Tina Turner	78
3.13	Die Beschreibung „Mona Lisa” Opis „Mona Lisy”	80

4. Opowiadania

4.1	Weihnachten bei mir zu Hause Święta Bożego Narodzenia u mnie w domu	82
4.2	Traumtänzerin Tancerka marzeń	84
4.3	Meine Schwägerin Moja szwagierka	86
4.4	Kuchen Ciastka	88
4.5	Der erste Auftritt Pierwszy występ	90
4.6	Der Sommer... und du Lato... i ty	92
4.7	Die Geschichte eines Mordes Historia pewnego morderstwa	94
4.8	Eine Reise nach Ägypten Podróż do Egiptu	96
4.9	Meine kleine Schwester Moja mała siostra	98
4.10	Petras erster Schultag Petry pierwszy dzień w szkole	100
4.11	Glück im Unglück Szczęście w nieszczęściu	102
4.12	„Ein Hund“ „Pies”	104
4.13	„Autofahren ohne Schuhe“ Jazda samochodem bez butów	106
4.14	„Ein Erlebnis in meiner frühen Schulzeit“ „Zdarzenie z moich wczesnych lat szkolnych”	108

Wzory wypracowań – superpomoc

Przygotowujesz się do matury lub egzaminu językowego? Czeką Cię trudna klasówka, masz do zrobienia pracę domową i nie wiesz jak i o czym pisać? Ta książka jest właśnie dla Ciebie! Dzięki niej nauczysz się prawidłowo posługiwać wszystkimi formami pisemnych wypowiedzi wymaganych na Nowej Maturze i innych egzaminach. Pomoże Ci zrozumieć, jak pisać po niemiecku i formułować w tym języku własne myśli. Może też służyć jako zbiór pomysłów, gdy akurat nic nie przychodzi Ci do głowy. Pamiętaj, że najważniejsze to umiejętność konstruowania wypowiedzi zgodnie z wybraną formą wypracowania: rozprawki, recenzji, opisu lub opowiadania – skorzystaj z „Wzorów wypracowań” Lingo, a przekonasz się, że to proste.

Książka została przygotowana zgodnie z wymogami Nowej Matury. Obejmuje wszystkie obowiązujące na niej obszary tematyczne. Jednocześnie prezentowane w niej prace pisemne mogą stanowić wzór przydatny do nauki posługiwania się językiem niemieckim w piśmie na innych egzaminach i sprawdzianach. Należy do chętnie kupowanej przez uczniów, studentów, osoby przygotowujące się do egzaminów serii Repetytoriów Lingo. Zespół złożony z filologów, nauczycieli-praktyków i native speakerów dba, aby wszystkie książki z serii były przydatne i dostarczały wiarygodnej wiedzy.

„Wzory wypracowań” to ponad 50 przykładowych niemieckich prac pisemnych. Podzielone zostały na cztery działy: rozprawki, recenzje, opisy i opowiadania. Wszystkie wypracowania poprzedzone są poleceniem w języku polskim. Każdemu tekstowi niemieckiemu towarzyszy słowniczek kluczowych słówek i zwrotów. Warto starać się je sobie przyswoić, bo zostały starannie dobrane i mogą się przydać przy różnych okazjach. Wszystkie wypracowania są przetłumaczone na polski. Wszystkie też zostały opatrzone komentarze językowym zawierającym praktyczne porady lub wskazówki dotyczące charakterystyczny zwrotów i konstrukcji językowych dla danego typu wypowiedzi pisemnej. Wierzmy, że wszystkie te elementy sprawią, iż pisanie po niemiecku stanie się czystą przyjemnością – nawet na maturze lub klasówce.

Z życzeniami powodzenia

Zespół autorów i redaktorów Lingo

1.1 Rozprawka

■ Napisz, jaką rolę odgrywa przyjaźń w dzisiejszych czasach.

Was verstehst du unter dem Begriff Freundschaft?

Was bedeutet Freundschaft? Wie wichtig ist sie in der heutigen Zeit? Freundschaft bedeutet für jemanden zu sorgen, ihn zu kennen, sich an ihm zu erfreuen, immer für ihn da zu sein. Das ist eine Tätigkeit, die einen glücklich macht. Bei einer Freundschaft muss man geduldig, zuverlässig und tolerant sein. Vertrauen ist auch sehr wichtig. Freunde sollten sich miteinander wohl fühlen und sich gegenseitig helfen, wo sie nur können.

Heutzutage sind die zwischenmenschlichen Beziehungen mehr oder weniger unpersönlich, die Leute leben mehr neben-, als miteinander. Man kann nicht sagen, dass Freundschaft das oberste Ziel im Leben ist.

*Obwohl unser Leben ein sehr schnelles Tempo hat und Zeitknappheit uns nicht fremd ist, können sich die meisten von uns ein Leben ohne Freundschaft kaum vorstellen. Wir brauchen sie wie frische Luft. Es ist wichtig jemanden zu haben, den man spät in der Nacht anrufen kann, um ihm zu sagen, dass alles **schief geht**. Es gibt Momente, in denen wir nervös, ängstlich oder sehr betroffen sind. Dann brauchen wir ein Gefühl, dass uns jemand ganz nahe ist. Wir fühlen uns dann sofort besser.*

*Meine Freundin kenne ich von der Geburt an. Wir haben in derselben Strasse gewohnt, dieselbe Grundschule und dasselbe Gymnasium besucht. Wir haben dieselbe Musik gehört und alle wichtigen Erfahrungen zusammen gemacht. Wir haben auch eine gemeinsame Leidenschaft: das Ski fahren. Heute kann ich zweifellos sagen, dass uns eine tiefe Freundschaft verbindet. Hoffentlich wird sie **von der Wiege bis zum Grabe** dauern.*

Es ist gut einen wahren Freund zu haben und es ist ganz einfach. Man muss nur zuhören lernen und die anderen Menschen so nehmen wie sie sind und nicht nach Fehlern oder Schwächen suchen.

■ Wörter und Wendungen

sorgen für – troszczyć się, dbać
die Tätigkeit, -en – aktywność, czynność

geduldig – cierpliwy

zuverlässig – niezawodny, godny zaufania

das Vertrauen – zaufanie

die Beziehung, -en – stosunek

gesellschaftlich – społeczny, towarzyski

die Stellung, -en – stanowisko, pozycja

die Zeitknappheit, -en – brak czasu

anrufen – telefonować

schief gehen – nie udać się, nie powieść

ängstlich – lękliwy, tchórzliwy

die Erfahrung, -en – doświadczenie

von der Wiege bis zum Grabe

– od kołyski do grobowej deski

■ Tłumaczenie

Co rozumiesz pod pojęciem przyjaźń?

Co znaczy przyjaźń? Jak ważna jest ona w dzisiejszych czasach? Przyjaźń to znaczy o kogoś się troszczyć, kogoś znać, cieszyć się kimś i być dla kogoś obecnym. To jest czynność, która uszczęśliwia. W przyjaźni trzeba być cierpliwym, niezawodnym i tolerancyjnym. Zaufanie też jest bardzo ważne. Przyjaciele powinni dobrze się ze sobą czuć i pomagać sobie wzajemnie, kiedy to tylko możliwe.

W dzisiejszych czasach stosunki międzyludzkie są mniej lub bardziej bezosobowe, ludzie żyją bardziej obok siebie niż ze sobą. Nie można powiedzieć, że przyjaźń jest najwyższym celem w życiu.

Chociaż żyjemy w bardzo szybkim tempie i brak czasu nie jest nam obcy, większość z nas nie może sobie wyobrazić życia bez przyjaźni. Potrzebujemy jej jak świeżego powietrza. To bardzo ważne, żeby mieć kogoś, do kogo można zadzwonić późno w nocy i powiedzieć, że wszystko się nie układa. Są takie chwile, w których jesteśmy nerwowi, niespokojni lub bardzo dotknięci. Wtedy potrzebujemy odczucia, że mamy kogoś bliskiego. Natychmiast czujemy się lepiej.

Moją przyjaciółkę znam od urodzenia. Mieszkałyśmy na tej samej ulicy, chodziłyśmy do tej samej podstawówki i do tego samego gimnazjum. Słuchałyśmy tej samej muzyki i zbierałyśmy razem wszystkie ważne doświadczenia. Mamy również wspólną pasję: jazdę na nartach. Dziś bez wątplenia mogę powiedzieć, że łączy nas głęboka przyjaźń. Miejmy nadzieję, że będzie ona trwać od kołyski do grobowej deski.

Dobrze jest mieć prawdziwego przyjaciela i jest to całkiem proste. Wystarczy nauczyć się słuchać i przyjmować innych ludzi takimi, jacy są i nie doszukiwać się w nich błędów czy słabości.

■ Komentarz

Warto wpleść w tekst kilka wyrażen idiomatycznych. Nie chodzi oczywiście o umieszczanie tego typu zwrotów w każdym zdaniu, jednakże umiejętne ich zastosowanie czyni tekst bardziej płynnym i interesującym. Przykłady z tekstu to „schiefe gehen” (nie udać się, nie powieść) oraz „von der Wiege bis zum Grabe” (od kołyski do grobowej deski).

1.2 Rozprawka

■ Dobre i złe strony życia na wsi i w mieście.

Wo möchtest du lieber wohnen, in der Stadt oder auf dem Lande?

Noch vor kurzem träumte jeder von einer Wohnung in der Stadt. Ohne Kühe, Pferde, Wiesen, Tante-Emma Laden rund um die Ecke, weit weg von neugierigen Nachbarn. In der Stadt konzentriert sich doch das Leben. Wir haben die Freiheit, zwischen Kino, Oper, Theater auswählen zu können. Hier gibt es die besten Schulen, die interessantesten Stellenangebote, Restaurants, wo man chinesische, türkische, italienische Küche genießen kann. Hier kann man leben wie man will. Eine Großstadt verschafft Anonymität. Die Stadt bietet mehr Möglichkeiten in allen Lebensbereichen. Das Leben in einer Großstadt bringt auch viel Stress, Lärm, Hektik und schnelles Tempo mit sich. Nicht alle halten das aus.

Viele Menschen ziehen aufs Land um. Hier fühlen sie sich geborgen und schöpfen Kraft aus der Natur. Hier kann man zu Fuß gehen, frische Luft einatmen, sich gesund ernähren.

Felder und Wiesen sind in der Nähe und die Kinder wissen, wie eine Kuh aussieht. Das Leben auf dem Lande ist ruhiger, billiger und menschenfreundlicher. Man bleibt nicht mehr so anonym. Nur hier gibt ein Wirt die Hand, wenn man zum Essen kommt und das ist ein sehr schönes Gefühl.

Das Leben auf dem Lande ist jedoch nicht immer schön und es ist auch keine heile Welt. Auch hier gibt es Probleme und Konflikte. Viele Menschen haben keine Arbeit. Ein Theater- oder Konzertbesuch kommt nicht in Frage, und es gibt hier keine Boutiquen mit Trend-Klamotten. Das Leben hat seinen eigenen Rhythmus, und dieser Rhythmus scheint manchmal unerträglich zu sein. Aus diesem Grund wollen viele weg aus diesem Paradies.

Das Leben in der Stadt hat genauso seine Nach- und Vorteile wie das Leben auf dem Lande. Jeder muss selbst entscheiden, wo er wohnen will. Überall kann man ein erfülltes und interessantes Leben führen.

■ Wörter und Wendungen

der Kuh, -e – krowa

das Pferd, -e – koń

die Wiese, -n – łąka

neugierig – ciekawski

das Stellenangebot, -e – oferta pracy

genießen – rozkoszować się

der Lärm – hałas, zgiełk

aushalten – wytrzymywać, znosić

geborgen – bezpieczny

schöpfen – czerpać

heil – zdrowy

nicht in Frage kommen – nie wchodzić
w rachubę

die Klamotten – ciuchy

unerträglich – nie do zniesienia

■ Tłumaczenie

Gdzie wolałbyś mieszkać – w mieście czy na wsi?

Jeszcze do niedawna każdy marzył o mieszkaniu w mieście. Bez krów, koni, łąk, sklepiku cioci Emmy tuż za rogiem, z dala od ciekawskich sąsiadów.

To przecież w mieście koncentruje się życie. Mamy możliwość wyboru pomiędzy kinem, operą, teatrem. Tutaj są najlepsze szkoły, najciekawsze oferty pracy, restauracje, w których można rozkoszować się chińską, turecką, włoską kuchnią. Tu można żyć tak, jak się chce. Duże miasto daje anonimowość i więcej możliwości we wszystkich dziedzinach życia.

Jednak życie w wielkim mieście niesie również ze sobą stres, hałas i szybkie tempo. Nie wszyscy to wytrzymują.

Wiele osób przeprowadza się na wieś. Tutaj czują się bezpieczni i czerpią siły z przyrody. Tutaj można chodzić na piechotę, wdychać świeże powietrze, zdrowo się odżywiać.

Pola i łąki są w pobliżu, a dzieci wiedzą jak wygląda krowa. Życie na wsi jest spokojniejsze, tańsze i bardziej przyjazne człowiekowi. Już się nie jest tak anonimowym. Tylko tutaj gospodarz podaje rękę, gdy przychodzimy coś zjeść - i to jest bardzo miłe uczucie. Życie na wsi nie zawsze jednak jest takie piękne i zdrowe. Również tu są problemy i konflikty. Ludzie nie mają pracy. Wizyta w teatrze czy na koncercie podczas weekendu jest wykluczona i nie ma butików z modnymi ciuchami.

Życie toczy się swoim rytmem i ten rytm staje się czasem nie do zniesienia. Z tego powodu wielu ucieka z tego rajku.

Życie w mieście, tak jak życie na wsi, ma swoje dobre i złe strony. Każdy sam musi zdecydować, gdzie chce mieszkać. Wszędzie można wieść spełnione i interesujące życie.

■ Komentarz

Rozprawka to jedna z trudniejszych pod względem konstrukcji form wypowiedzi. Podstawowym celem rozprawki jest próba rozwiązania problemu zawartego w temacie poprzez ukazanie rozważań, refleksji i toku myślenia. Najpierw przedstawiamy problem wynikający z tematu oraz związane z nim wątpliwości, nasuwające się pytania. Następnie przedstawiamy argumentację, która lepiej uświadomi istotę problemu.

1.3 Rozprawka

■ Napisz, jaką rolę odgrywa zdrowe odżywianie?

Gesunde Ernährung. Essen oder nicht essen?

Was bedeutet: gesund essen?

Gesunde Ernährung sollte vor allem abwechslungsreich, vitaminreich und frisch sein. **Man sollte** viel frisches Obst und Gemüse essen, Vollkornprodukte wie Haferflocken, Schwarzbrot oder Vollkornnudeln und viele Milchprodukte.

Empfehlenswert sind Fisch und Sojaprodukte. Man sollte so oft wie möglich Mineralwasser oder Tee trinken, mindestens 1 – 1,5 Liter pro Tag. Regelmäßig (5-mal am Tag) essen, viel trinken, wenig Alkohol, keine Süßigkeiten, das raten uns die Ernährungsexperten. Das alles in die Tat umzusetzen ist gar nicht so einfach.

In der Woche haben wir keine Zeit. Viele von uns essen den ganzen Tag lang gar nichts. Erst abends setzen wir uns an den Tisch und wir essen alles was uns schmeckt, meistens zu viel und zu schnell.

Kalorienreiche, süße oder gebratene Speisen schmecken viel besser als fettarme Produkte, machen aber auch dick. Und wir leben in einer superkritischen Gesellschaft, in der ein Schlankeitswahn herrscht. Nur eine Traumfigur ist in. Ein dicker Chef wirkt nicht überzeugend. Sein Übergewicht beweist, dass es ihm an einem starken Willen fehlt.

Alle wollen schön, schlank und fit sein. Vor allem Frauen quälen sich mit Schlankeitskuren. Das führt ganz oft, besonders bei den jungen Mädchen, zu Essstörungen wie Magersucht oder Bulimie.

Am wichtigsten ist es, beim Essen wie bei allem, Maß und Vernunft zu halten. Wer gesund isst, der lebt länger. Gesunde Ernährung ist nicht alles, **eine wichtige Rolle spielen** auch Bewegung und eine optimistische Einstellung zur Welt.

■ Wörter und Wendungen

die Ernährung – odżywianie

abwechslungsreich- – urozmaicony

frisch – świeży

(die) Vollkornprodukte – produkty pełnoziarniste

empfehlenswert – godny polecenia

mager – chudy

die Süßigkeiten – słodycze

umsetzen – przestawić

die Schlankeitswahn – mania odchudzania

überzeugend – przekonywujący

das Übergewicht – nadwaga

beweisen – udowadniać

die Schlankeitskur, -en – kuracja odchudzająca

die Bewegung, -en – ruch

Einstellung zur Welt – nastawienie do świata

■ Tłumaczenie

Zdrowe odżywianie. Jeść czy nie jeść?

Co znaczy: zdrowo jeść?

Zdrowe pożywienie powinno być przede wszystkim różnorodne, bogate w witaminy i świeże. Powinno się jeść dużo owoców i warzyw, produkty pełnoziarniste takie jak płatki owsiane, chleb razowy czy makaron z mąki razowej i dużo produktów mlecznych.

Godne polecenia są ryby i produkty z soi. Wodę mineralną lub herbatę powinno się pić tak często jak to tylko możliwe, przynajmniej 1 – 1,5 litra dziennie.

Jeść regularnie (pięć razy dziennie), dużo pić, nie jeść słodczy, pić mało alkoholu – radzą nam eksperci od żywienia. Wcielenie tego wszystkiego w życie wcale nie jest takie proste.

W tygodniu nie mamy czasu. Wielu z nas cały dzień nic nie je. Dopiero wieczorem zasiadamy do stołu i jemy wszystko, co nam smakuje, najczęściej za dużo i za szybko.

Kaloryczne, słodkie, smażone potrawy smakują o wiele lepiej niż nie zawierające tłuszczu produkty, ale tuczą. Żyjemy w bardzo krytycznym wobec siebie społeczeństwie, w którym panuje mania odchudzania. Tylko idealna figura jest w modzie. Gruby szef nie jest przekonujący. Jego nadwaga świadczy o braku silnej woli.

Wszyscy chcą być piękni, szczupli i sprawni. Przede wszystkim kobiety zamezczają się kuracjami odchudzającymi. Prowadzi to bardzo często, szczególnie u młodych dziewczyn, do problemów z jedzeniem takich jak anoreksja czy bulimia.

W jedzeniu, jak we wszystkim, najważniejszy jest umiar i zdrowy rozsądek. Kto się zdrowo odżywia, ten żyje dłużej. Zdrowe odżywianie to nie wszystko. Ważną rolę odgrywają ruch i optymistyczne nastawienie do świata.

■ Komentarz

Pisząc rozprawkę używaj zwrotów podkreślających przyjęty tok rozumowania, np. „man sollte” (powinno się), „empfehlenswert sind” (godne polecenia są), „am wichtigsten ist” (najważniejsze jest). Zadbaj o poprawność i estetykę zapisu.

1.4 Rozprawka

■ Co ma wpływ na zachowanie człowieka?

Symbole, Reize und Signale

Menschen lachen und weinen, essen und trinken, schlafen, rennen, streiten und lieben sich. Die Frage, warum sie das tun, scheint naiv zu sein. Sie tun es eben. Das ist ganz natürlich und bedarf keiner weiteren Erklärungen. Wer trotzdem nach Erklärungen sucht, findet bald heraus, dass es sich um eine Abfolge von Reizen und Reaktionen handelt. Mein Magen ist leer, ich bin hungrig und esse. Ich bin müde und schlafe ein. Ich habe es eilig und renne. Ich verletze mich, spüre Schmerzen und weine. Jeder von uns kennt solche Situationen aus eigener Erfahrung. Aber genauso häufig sind es indirekte Reize. Andere lachen, ich lache mit. Ich sehe jemanden essen und bekomme Hunger. Mein Gegenüber im Zug gähnt, und ich werde müde. Meine Freunde trinken, und ich trinke mit, ohne eigentlich Durst zu haben.

Symbole und Signale gehören zu den Verständigungsmitteln des Menschen. Was ein Lächeln bedeutet oder eine geballte Faust, wissen wir aufgrund angeborener Mechanismen. Die Verkehrszeichen oder chemische Formeln müssen dagegen oft mühsam erlernt werden.

Was bestimmt unser Verhalten? Sind es angeborene, instinktive Fähigkeiten, die uns überleben lassen, oder kommen wir als „tabula rasa“ auf die Welt, als „unbeschriebenes Blatt“? Was beeinflusst uns? Unsere Familie? Die Schule? Die Gesellschaft? Ein Mensch ist allen Definitionen nach weniger ein „Natur“ als ein „Kultur“ – Wesen. Sein Verhalten wird von den Erwartungen bestimmt.

Man kann menschliches Verhalten sicher nicht als Mechanismus beschreiben, in dem bestimmte Reize bestimmte Reaktionen hervorrufen.

■ Wörter und Wendungen

sich streiten – kłócić się
die Abfolge, -n – kolejność
der Reiz, -e – bodziec
sich verletzen – skaleczyć się, zranić
spüren – odczuwać
der Schmerz, -en – ból
weinen – płakać
die Erfahrung, -en – doświadczenie
gähnen – ziewać
das Lächeln – uśmiech

geballte Faust – zaciśnięta pięść
angeboren – wrodzony
das Verkehrszeichen, - – znak drogowy
mühsam – z trudem
bestimmen – określać
das Verhalten – zachowanie
die Fähigkeit, en – uzdolnienie, zdolność
das Wesen, - – istota
hervorrufen – wywoływać

■ Tłumaczenie

Symbole, bodźce i sygnały

Ludzie śmieją się i płaczą, jedzą i piją, śpią, biegają, kłócą się i kochają. Pytanie dlaczego to robią, wydaje się naiwne. Po prostu robią to. To jest całkiem naturalne i nie wymaga żadnych dalszych wyjaśnień. Kto jednak poszukuje wyjaśnień, dowiaduje się, że chodzi o kolejność bodźców i reakcji. Mój żołądek jest pusty, jestem głodny i jem. Jestem zmęczony i zasypiam. Śpieszę się i biegnę. Skaleczyłem się, odczuwam ból i płaczę. Każdy z nas zna takie sytuacje z własnego doświadczenia. Ale tak samo częste są bodźce pośrednie. Inni śmieją się, ja też się śmieję. Widzę kogoś, kto je i staje się głodny. Ktoś naprzeciwno w pociągu ziewa i ja staję się zmęczony. Moi przyjaciele piją i ja piję z nimi, chociaż właściwie nie odczuwam pragnienia.

Symbole i sygnały należą do środków porozumiewania się człowieka. Co oznacza uśmiech albo zaciśnięta pięść, wiemy na podstawie wrodzonych mechanizmów. Natomiast znaków drogowych czy wzorów chemicznych musimy się mozolnie wyuczyć.

Co określa nasze zachowanie? Czy są to wrodzone, instynktowne umiejętności, które pozwalają nam przeżyć, czy przychodzimy na świat jako „tabula rasa” jako „nie zapisana karta?” Co wywiera na nas wpływ? Nasza rodzina? Szkoła? Społeczeństwo? Człowiek według wszelkich teorii jest w większym stopniu istotą ukształtowaną przez kulturę niż przez naturę.

Jego zachowanie określają oczekiwania. Z pewnością nie można ludzkiego zachowania opisać jako mechanizmu, w którym określone bodźce wywołują określone reakcje.

■ Komentarz

Podstawowym celem rozprawki jest zbliżenie się do problemu zawartego w temacie lub próba jego rozwiązania poprzez ukazanie rozważań, refleksji i toku myślenia. Zadanie piszącego, to uzasadnienie słuszności prezentowanych rozważań.

1.5 Rozprawka

■ Napisz rozprawkę z dziedziny sztuki, filmu, muzyki.

Ist Malerei ein Buch mit sieben Siegeln?

Zum Verständnis der Kunst und einzelner Kunstwerke braucht man keine besondere Vorbildung. Die Künstler schaffen ihre Werke nicht für Fachleute. Sie sollen zum Nachdenken, zu einer geistigen Anstrengung anregen.

Kunstwerke wollen „befragt werden.“ Diese Befragung vollzieht sich zuerst durch die Augen, dann durch die innere Bereitschaft, das zu verstehen, was der Künstler gezeigt hat. Es kann vorkommen, dass man sich durch ein Kunstwerk in seiner eigenen Lebenserfahrung bestätigt fühlt, es kann aber auch sein, dass Widersprüche kommen, dass man am Werk Seiten entdeckt, die man als misslungen oder fremd empfindet.

Beim Besuch einer Ausstellung sollte man drei „Fragen“ an das Werk richten: Was ist dargestellt? Wie hat der Künstler sein Thema gestaltet? Und warum hat er es so und nicht anders gemacht - was wollte er damit ausdrücken? Zum Verständnis der Kunst braucht man Konzentrationsbereitschaft und produktive Neugier. Man stößt aber auf Fragen und Probleme, die nur durch zusätzliche Informationen und Kenntnisse zu beantworten sind. Der Blick in das Fachbuch oder das Gespräch mit dem Fachmann helfen einem dann, sein Wissen weiter zu vertiefen.

Also die Kunst erfüllt ihre Aufgabe, uns die Augen zu öffnen für die Welt, uns zu helfen die Wirklichkeit anders als bisher, weiter, reicher, schöner zu erleben. Der Künstler verändert die Welt, weist auf das Wesentliche hin, übertreibt und provoziert. Jeder kann Kunst sehen und verstehen. Man braucht nur Augen und Herz.

■ Wörter und Wendungen

ein Buch mit sieben Siegeln – książka zamknięta na siedem pieczęci (zagadka)

die Kunst, **–e** – sztuka

das Kunstwerk, **-e** – dzieło sztuki

schaffen – tworzyć, stwarzać

der Fachmann, **die Fachleute**

– fachowiec, specjalista

geistig – duchowy

die Anstrengung – wysiłek

die Befragung – wypytywanie, badanie

sich vollziehen – dokonywać się,
spełniać się

bestätigen – potwierdzać

der Widerspruch, **die Widersprüche**

– sprzeciw, protest

misslungen – nieudany

empfinden – odczuwać

gestalten – kształtować

ausdrücken – wyrażać

die Konzentrationsbereitschaft

– umiejętność koncentracji

die Neugier – ciekawość

stoßen auf – natykać się na

hinweisen – wskazywać, zwracać uwagę

das Wesentliche – część istotna, istota

übertreiben – przesadzać

■ Tłumaczenie

Czy malarstwo jest zagadką?

Do zrozumienia sztuki i pojedynczych dzieł nie jest potrzebne specjalne przygotowanie. Artyści nie tworzą swoich dzieł dla specjalistów. Powinny one skłaniać do refleksji i do duchowego wysiłku.

Dzieła sztuki chcą „być wypytywane”. To wypytywanie spełnia się najpierw poprzez oczy, potem poprzez wewnętrzną gotowość zrozumienia tego, co artysta pokazał. Może zdarzyć się, że poprzez dzieło sztuki czuje się potwierdzenie swojego własnego doświadczenia życiowego, ale może też być tak, że przychodzą sprzeczności, że odkrywa się w dziele takie strony, które odczuwa się jako nieudane lub obce.

Podczas wizyty na wystawie powinno się postawić trzy „pytania” dotyczące dzieła. Co przedstawia? W jaki sposób artysta ukształtował temat? I dlaczego zrobił to tak, a nie inaczej, co chciał przez to wyrazić?

Aby zrozumieć sztukę, potrzebna jest umiejętność koncentracji i ciekawość. Napotykać można jednak pytania i problemy, na które odpowiedź przyniosą tylko dodatkowe informacje i wiadomości. Zajrzenie do książki specjalistycznej czy rozmowa z fachowcem pomagają pogłębić wiedzę.

A zatem sztuka spełnia swoje zadanie, otwiera nam oczy na świat i uczy innego niż dotąd spojrzenia na rzeczywistość: dalszego, bogatszego i piękniejszego. Artysta zmienia świat, wskazuje na to, co istotne, przesadza, prowokuje. Każdy może oglądać i rozumieć sztukę. Potrzebne są tylko oczy i serce.

■ Komentarz

Rozprawka ze względu na swe niewielkie rozmiary ukazuje problem powierzchownie. W rozprawce nie używamy zwrotów i wyrażeń potocznych.

1.6 Rozprawka

■ Napisz, jak można zdefiniować miłość. Czym jest miłość?

Welche Bedeutung hat die Liebe für das menschliche Leben?

Was bedeutet Liebe? Kann man sie mit Worten erklären? Eigentlich nicht. Man kann sie nur fühlen.

Liebe- das Lieblingsthema von Malern, Dichtern, Komponisten, Filmemachern. Alle sprechen und schreiben über Liebe, trotzdem wird sie ganz individuell empfunden.

*Wer verliebt ist, hat Symptome wie bei einer Krankheit. Man kann nichts essen, man kann nicht schlafen. Du triffst einen Menschen, und plötzlich weißt du, dass du ohne ihn nicht weiter leben kannst. Die Verliebten **sehen die Welt durch eine rosa Brille. Liebe und Verstand gehen selten Hand in Hand.***

Die erste Phase der Liebe dauert fünf Monate, hat eine amerikanische Psychologin herausgefunden. Während dieser Zeit tun Verliebte fast ausschließlich zwei Dinge: sie sind mit dem Partner zusammen, und wenn das nicht geht, denken sie an ihn.

Aus dem täglichen Leben wissen wir, dass Gesundheit und Liebe das größte Glück des Menschen sind. Alle brauchen Liebe. Sie macht das Leben schöner, leichter, besser. Echte Liebe braucht keine Worte, sondern Taten. Lieben heißt für jemanden etwas Gutes zu tun, für jemanden zu sorgen.

Ein Leben ohne Liebe wäre sinnlos und traurig. Ein Mensch kann ohne echte Liebe, ohne Gefühl nicht leben.

Der Mensch ist dazu geschaffen, zu lieben und geliebt zu werden.

■ Wörter und Wendungen

das Lieblingsthema, ...-men...

– ulubiony temat

der Dichter,- – poeta, wieszcz

empfinden – odczuwać

plötzlich – nagle

der Verliebte, -n – zakochany

die Brille – okulary

der Verstand – rozum, rozsądek

Hand in Hand gehen – iść w parze

die Gesundheit – zdrowie

echt – prawdziwy

die Tat, -en – czyn

sinnlos – bezsensowny

traurig – smutny

schaffen – stworzyć

■ Tłumaczenie

Jakie znaczenie ma miłość w życiu człowieka?

Czym jest miłość? Czy da się ją wyjaśnić za pomocą słów? Właściwie nie. Można ją tylko odczuwać.

Miłość - ulubiony temat malarzy, poetów, kompozytorów, filmowców. Wszyscy mówią i piszą o miłości, jednak sposób, w jaki ją odczuwamy, jest bardzo indywidualny.

Ten, kto jest zakochany, ma symptomy jak przy chorobie. Nie można nic jeść, nie można spać. Spotykasz człowieka i nagle wiesz, że bez niego już nie możesz żyć.

Zakochani widzą świat przez różowe okulary. Miłość i rozsądek rzadko idą w parze. Amerykańska psycholog odkryła, że pierwsza faza miłości trwa 5 miesięcy.

W tym czasie zakochani robią wyłącznie dwie rzeczy: są razem z partnerem, a jeśli to niemożliwe, myślą o nim.

Z życia codziennego wiemy, że zdrowie i miłość są największym szczęściem człowieka. Wszyscy potrzebują miłości. Czyni ona życie piękniejszym, łatwiejszym, lepszym. Prawdziwa miłość nie potrzebuje słów, lecz czynów. Kochać to znaczy robić dla kogoś coś dobrego, troszczyć się o kogoś.

Życie bez miłości byłoby pozbawione sensu i smutne. Człowiek nie może żyć bez prawdziwej miłości, bez uczucia. Człowiek jest stworzony, by kochać i być kochanym.

■ Komentarz

W tekst wpleciono wyrażenie idiomatyczne: „die Welt durch rosa Brille sehen” (widzieć świat przez różowe okulary), „Liebe und Verstand gehen selten Hand in Hand” (miłość i rozsądek rzadko idą w parze). Umiejętne zastosowanie takich zwrotów czyni tekst bardziej interesującym.

1.7 Rozprawka

■ Starość nie musi być okropna. Jak schyłek życia uczynić pięknym?

Muss das Älterwerden ein traumatisches Erlebnis sein?

Niemand will alt sein. Die Vorstellungen der Menschen über den Lebensabend sind ziemlich negativ. Alte Menschen erleben oft eine tiefe Krise. Sie ziehen sich aus dem Leben zurück, sie wollen niemandem zur Last fallen. Sie sehen alles in trüben Farben und verlieren die Lust am Leben. Finanzielle Probleme, Einsamkeit und Angst machen die Situation noch schlimmer.

Das Älterwerden muss aber doch kein traumatisches Erlebnis sein. Konrad Adenauer wurde erst mit 73 Bundeskanzler. In hohem Alter füllte der Pianist Arthur Rubinstein die Konzertsäle. Um dem Alter einen Sinn zu geben, braucht der Mensch eine Beschäftigung, ein Hobby. Familie und Freunde können auch sehr behilflich sein.

Der Prozess des Alterns ist für Männer einfacher als für Frauen. Wenn Sean Connery als 60-jähriger in einem Film die 28 Jahre jüngere Michelle Pfeiffer liebt, ist das in Ordnung. Und was wäre bei einer umgekehrten Situation? Bizarr, würde man sagen.

Viele Frauen suchen Rettung bei Schönheitschirurgen, weil sie überzeugt sind, dass ihr Wert, ihr Platz in der Gesellschaft und ihr Glück mit ihrem Aussehen absolut verbunden sind.

Morgens vor dem Spiegel zu stehen und die Falten zu betrachten ist keine gute Idee. Ein Ehemann sollte seine Frau doch trotz den Falten lieben. Ältere Menschen sollten alles machen, um die Freude am Leben und den Optimismus zu behalten. Sie sollten ein ganz normales Leben führen; kochen, Gäste einladen, den Enkelkindern Märchen erzählen, Ski fahren und jeden Augenblick genießen.

■ Wörter und Wendungen

jdm. zur Last fallen – być dla kogoś ciężarem

trüb – ponury, posępny

die Einsamkeit – samotność

der Sinn, -e – sens

die Beschäftigung, -en – zajęcie

bizarr – dziwny, dziwaczny

die Rettung, -en – ratunek

überzeugen – przekonać

die Gesellschaft, -en – społeczeństwo

verbinden – łączyć, połączyć

das Aussehen – wygląd

die Falte, -n – zmarszczka

die Enkelkinder – wnuki

der Augenblick, -e – chwila

genießen – rozkoszować się

■ Tłumaczenie

Czy starzenie się musi być traumatycznym przeżyciem?

Nikt nie chce być stary. Wyobrażenia ludzi o zmierzchu życia są dosyć negatywne. Starzy ludzie często przeżywają głęboki kryzys. Wycofują się z życia, nie chcą być dla nikogo ciężarem. Wszystko widzą w ponurych barwach i tracą ochotę do życia. Problemy finansowe, samotność i strach jeszcze pogarszają sytuację.

Starzenie się nie musi przecież być traumatycznym przeżyciem. Konrad Adenauer został kanclerzem Niemiec dopiero w wieku 73 lat, a pianista Artur Rubinstein w podeszłym wieku zapełniał sale koncertowe. Aby starości nadać sens, człowiek potrzebuje zajęcia, hobby. Również rodzina i przyjaciele mogą być bardzo pomocni.

Proces starzenia jest łatwiejszy dla mężczyzn niż dla kobiet. Gdy 60-letni Sean Connery kocha w filmie 28 lat młodszą Michelle Pfeiffer, to jest to w porządku, a co by było w odwrotnej sytuacji? Dziwaczne, powiedziałaoby się.

Wiele kobiet poszukuje ratunku w operacjach plastycznych, ponieważ są przekonane, że ich wartość, ich miejsce w społeczeństwie, jest nierozzerwalnie połączone z ich wyglądem zewnętrznym. Poranne stanie przed lustrem i przypatrywanie się zmarszczkom, nie jest dobrym pomysłem. Mąż powinien przecież kochać pomimo zmarszczek.

Starsi ludzie powinni zrobić wszystko, aby zachować radość życia i optymizm. Powinni prowadzić normalne życie: gotować, zapraszać gości, opowiadać wnukom bajki, jeździć na nartach i rozkoszować się każdą chwilą.

■ Komentarz

Rodzaj argumentów jest uzależniony od tematu. Ich zadaniem zawsze będzie udowodnienie przyjętej tezy. Argumentami w rozprawce mogą być fakty historyczne, wybrane wydarzenia z utworów literackich, cytaty, zdarzenia z życia postaci, ich wypowiedzi, a także przeżycia i obserwacje piszącego.

1.8 Rozprawka

■ Co sądzisz o Niemcach?

Wie sind die Deutschen?

Die Bilder, die einer von einem fremden Land im Kopf hat, haben oft mehr mit dem eigenen Kopf zu tun als mit der fremden Wirklichkeit. Jeder, der Deutsch lernt, hat Vorstellungen über die Deutschen, Ängste (vor der „schweren“ Sprache), Klischees und Vorurteile. Vorstellungen über ein Land sind meistens Vorstellungen über die Menschen.

*Ausländern fallen in Deutschland sofort die besondere Architektur und viele Sehenswürdigkeiten auf. Fremden gefallen auch die Volkstrachten. Jedes Bundesland in Deutschland hat seine eigene Tradition. Seine Bürger sprechen oft unterschiedliche Dialekte. Es gibt Bräuche, die nur in bestimmten Ländern gepflegt werden. Dazu gehört der Karneval, von dem **ich begeistert war**: Dass sich jeder amüsierte; dass die ganze Bevölkerung mitmachte, dass vom Baby im Kinderwagen bis zum Opa alle verkleidet waren. Ich finde, dass so ein Karneval in Polen eingeführt werden sollte.*

Für mich sind die Deutschen die saubersten und ordentlichsten Menschen auf der Welt. Sie sind sehr fleißig und planen alles. Die Städte sind sauber, die Häuser schön gestrichen und die Fußgängerzonen sind sehr angenehm. Viele Papierkörbe stehen auf den Bürgersteigen. Die Autofahrer fahren vorsichtig und diszipliniert, die Straßenbahnen sind sehr bequem.

*Wer in Deutschland an einem Samstag um 15 Uhr festgestellt hat, dass der Kühlschrank leer ist, weiß, dass er bis zum Montag fasten oder hungern muss: schnell merkt man, dass die Öffnungszeiten der Läden in Deutschland besonders kurz sind. In Deutschland ist man mit 18 Jahren schon erwachsen und geht eigene Wege. Die deutsche Jugend wird sehr schnell unabhängig. Sie wird also schneller reif. Die Deutschen sind zuverlässig, arbeitsam, pflichtbewusst. Sie reisen gern. **Ganz toll finde ich** ihr Umweltbewusstsein. Wenn jemand Papier auf die Strasse wirft, wird er schief angeguckt.*

Die Deutschen sind eher kalt und zurückhaltend. Sie sind ernst und nicht spontan und nicht sehr herzlich.

Was tun die Deutschen am Feierabend? Es wird gewandert. Wandern heißt aber nicht, leichtsinnig und willkürlich Freiheit und Natur zu genießen. Es wird ordentlich gewandert...

■ Wörter und Wendungen

die Wirklichkeit – rzeczywistość

das Vorurteil, -e – przesąd

die Volkstracht, -en – strój ludowy

begeistert – zachwycony/a

ordentlich – uporządkowany

die Fußgängerzone, -n – sfera
dla pieszych

vorsichtig – ostrożny

fasten – pościć

erwachsen – dorosły

unabhängig – niezależny

zuverlässig – godny zaufania

pflichtbewusst – obowiązkowy

leichtsinnig – lekkomyślny

willkürlich – samowolny,
despotyczny, dowolny